

Verksamhet

Fiskodlingsanläggning
Skötnabbudden
Nåtö, Lemland

Ärende

Ålands Fiskförädling Ab ansöker om förnyat miljötillstånd för odling av sättfisk av regnbåge vid Nåtö, Lemlands kommun. Vid platsen har tidigare odlats sik.

Den i ansökan avsedda verksamheten är tillståndspliktig enligt:

- 10 § landskapslag (2008:124) om miljöskydd, miljöskyddslagen,
- 6 kap. 16 § a punkten vattenlag (1996:61) för landskapet Åland, vattenlagen.

Åland Fiskförädling Ab ansöker också om utökad verksamhet genom att odlingskapaciteten från en tidigare odling vid Andersö, Geta, ska sammanslås med odlingen i Nåtö.

Sökanden anhåller också om att näringsbelastningen ska betraktas som nettobelastning, så att bolaget kan tillgodoräkna närsalter som avlägsnas ur vattenmiljön på annat sätt. Bolaget anhåller också om att belastningsbegränsningarna ska ses som medeltal över en treårsperiod.

Beslut

Miljötillstånd

ÅMHH beviljar med stöd av 17 § 1 mom. miljöskyddslagen Ålands Fiskförädling Ab:s ansökan om förnyat miljötillstånd för odling av sättfisk samt vinterförvaring av regnbåge på befintlig plats i vattenområde tillhörande Skötnabbudden 1:64, Nåtö by, Lemlands kommun, med beaktande av nedanstående villkor och föreskrifter.

ÅMHH avslår ansökan till den del den gäller överföring av odlingskapaciteten från den nedlagda fiskodlingsverksamheten vid Andersö i Geta kommun.

ÅMHH avslår också sökandens anhållan om nettobelastning samt medeltal över treårsperiod.

Giltighet

Detta tillstånd gäller till och med 31.12.2027.

Ansökan om förnyat tillstånd ska lämnas till ÅMHH senast 01.07.2026. En förutsättning för att fortsatt tillstånd för fiskodlingsverksamheten ska ges är att bästa tillgängliga teknik används. Till ansökningarna ska fogas en konkret plan för hur verksamheten ska utvecklas för att minska belastningen på vattenområdet.

Tillståndshavaren ska inkomma med en ansökan om revidering av tillståndsvillkor senast 01.07.2022. Ifall ansökan om revidering av tillståndsvillkor inte görs inom den föreskrivna tiden förfaller tillståndet i enlighet med 21 § 2 mom. e punkten miljöskyddslagen.

Ersättning

ÅMHH har prövat frågan om ersättning enligt 7 kap. 8 § vattenlagen (1996:61) för landskapet Åland, nedan vattenlagen. Myndigheten konstaterar att nedanstående tillståndsvillkor och föreskrifter utgör sådant skydd att verksamheten inte kommer att orsaka sådan skada som ligger till grund för ersättning enligt 7 kap. 4 och 6 §§ i vattenlagen.

Miljökonsekvensbedömning

ÅMHH har övervägt behovet av miljökonsekvensbedömning, MKB, i enlighet med 2 och 3 §§ i landskapsförordning (2006:86) om miljökonsekvensbedömning. Till underlag för detta beslut krävs inte en MKB.

Villkor och föreskrifter

Tillståndshavaren ska följa nedanstående villkor och föreskrifter utfärdade med stöd av 24 och 26 §§ miljöskyddslagen samt 4 kap. 7 § vattenlagen:

1. Verksamhetens sammanlagda totalbelastning till vattenmiljön vid **Nåtö** får uppgå till maximalt 772 kg fosfor och 6338 kg kväve årligen.

Med totalbelastning avses den mängd kväve och fosfor som binds i den producerade fiskens årliga tillväxt subtraherat från den totala mängden kväve respektive fosfor i det foder som årligen används.

24 § a punkten miljöskyddslagen

2. Tillståndshavaren ska sträva till att minska belastningen på vattenområdet som verksamheterna ger upphov till och vid den dagliga skötseln noggrant beakta miljöskyddsaspekter. Tillståndshavaren ska tillämpa bästa tillgängliga teknik som enligt gängse branschkriterier är ekonomiskt möjligt samt kontinuerligt sköta och underhålla anläggningarna så att minsta möjliga miljöförorening uppstår. Tillståndshavaren ska sträva till att minska foderkoefficienten och använda foder med minsta möjliga fosfor- och kväveinnehåll.
4 kap. 7 § 2 mom. vattenlagen, 4 § miljöskyddslagen
3. Tillståndshavaren ska så långt det är möjligt införskaffa information om fodrets ursprung och framställning för att på så sätt försäkra att det framställts på ett miljömässigt godtagbart sätt.
7 § miljöskyddslagen
4. Tillståndshavaren ska hålla fiskodlingsanläggningarnas konstruktioner och anordningar i sådant skick och förankra dem så att de hålls på den avsedda platsen och inte stör sjötrafiken eller förorsakar det övriga nyttjandet av vattendraget sådan skada som kan undvikas. Utmärkning eller belysning av fiskodlingsanläggningen får inte störa trafiken i allmän farled och eventuell belysning får inte störa navigationsljus i farleden.

För att trygga sjötrafiken i anläggningarnas närhet ska konstruktionerna vara utmärkta på ett av Trafikverket godkänt sätt.

4 kap. 4 § vattenlagen

5. Kemikalier ska hanteras och användas så att eventuellt spill eller läckage inte kan nå avlopp, luft, mark eller vatten eller på annat sätt förorena miljön eller orsaka olägenhet utöver vad deras faktiska bruk föranleder. Kemikalier som används inom verksamheten ska antecknas i driftjournal enligt föreskrift 8.

All personal som kommer i kontakt med kemikalier ska känna till kemikaliernas huvudsakliga egenskaper och hur de ska hantera eventuella olyckor. Svenskspråkiga skyddsinformationsblad för de använda kemikalierna ska finnas lätt tillgängliga. Utrustning för uppsamling av eventuellt spill eller läckage ska finnas tillgängligt på anläggningen.

I verksamheten får endast sådana medel och kemikalier användas som är tillåtna enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om kemikalier (1990:32).

Tvätt och färgning av kassar ska ske med minsta möjliga negativa påverkan på miljön och färgning bör i mån av möjlighet helt undvikas. 4-5 §§ och 24 § e punkten miljöskyddslagen, 4 kap. 7 § 1 mom. vattenlagen

6. Avfallshanteringen ska följa landskapslagen om renhållning (1981:3) och gällande kommunala föreskrifter samt skötas så att miljöförorening och olägenhet för människors hälsa förhindras. Följande prioritetsordning ska iakttas för hantering av det avfall som uppstår i verksamheten: förebyggande, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, annan återvinning såsom exempelvis energiåtervinning samt bortskaffande.

Fodersäckar ska lämnas hos godkänd mottagare.

All hantering av död fisk ska ske slutet för transport till godkänd anläggning för kompostering eller motsvarande godkänd anläggning enligt krav för behandling av animaliskt kategori III avfall, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel. Hanteringen ska redovisas i driftjournal enligt föreskrift 8.

8a - 8f §§ landskapslag (1998:91) om renhållning

7. Om fisken i anläggningarna konstateras eller misstänks ha en smittsam sjukdom som kan överföras från ett djur till ett annat eller en smittsam sjukdom som inte allmänt förekommer, ska sökanden underrätta ÅMHM och smittskyddsansvarig vid Ålands landskapsregering samt vidta nödvändiga åtgärder.

Om avfall i form av död fisk uppkommer vid bekämpning av sjukdom ska avfallet behandlas i en av myndigheterna godkänd anläggning för behandling av animaliskt avfall med risk för smitta. Avfallet klassas då som animaliskt kategori II avfall, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning nr 1069/2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel.

Hanteringen ska redovisas i driftjournal enligt föreskrift 8.

4 kap. 4 § vattenlagen

8. För kontroll av verksamheternas miljökonsekvenser ska en driftjournal föras. I journalen ska finnas uppgifter om:

- foderleverantör samt företagsmärkning
- mängden använt foder och dess innehåll
- de mängder fisk som tillförts odlingarna samt bortförts från dem
- hantering av död fisk enligt villkor 7
- förekomst av eventuella fisksjukdomar och behandling av dem samt fiskens medicinering och dödlighet

- använda kemikalier, inköp, förbrukning och lagerhållning
- typ och mängd avfall samt avfallets mottagare
- andra nödvändiga uppgifter om verksamheten

Journalen ska bevaras 10 år vid anläggningen och kunna uppvisas vid inspektion. Ett årssammandrag av driftjournalen ska årligen lämnas till ÅMHH inom februari månad följande år på en för detta ändamål uppgjord blankett.

Tillståndshavaren ska på begäran av ÅMHH uppge nödvändiga uppgifter och utredningar för kontroll av skötseljournalens tillförlitlighet.

26 § miljöskyddslagen, 7 § fiskodlingsförordningen

9. Tillståndshavaren ska på egen bekostnad låta utföra kontroller av fiskodlingarnas inverkan på vattendraget, inverkan på fiske och fiskbestånden på ett av myndigheten godkänt sätt. Kontrollerna kan utföras som samkontroll tillsammans med de andra kontrollskyldiga i området enligt det gemensamma miljökontrollprogrammet för fiskodlingarna på Åland. Om tillståndshavaren inte utför kontrollerna inom detta program ska ett förslag till alternativt program lämnas in till ÅMHH inom två månader efter det att detta beslut vunnit laga kraft.

Om resultaten av observationerna ger anledning därtill kan kontrollprogrammet senare ändras i samråd med ÅMHH eller i enlighet med 26 § 4 mom. miljöskyddslagen.

Resultaten av observationerna ska inlämnas till ÅMHH. Dokument och resultat från kontrollprogrammet ska bevaras vid anläggningarna och kunna uppvisas för tillsynspersonal.

26 § miljöskyddslagen

10. Tillståndshavaren ska utse en ansvarig person som har den kunskap som krävs för att övervaka anläggningarna så att miljötillståndet följs.

Personens namn och kontaktuppgifter ska meddelas till ÅMHH. Vid byte av ansvarig person ska uppgifterna uppdateras.

7 § miljöskyddslagen

11. Tillståndshavaren är skyldig att kontrollera, utreda och redovisa verksamhetens miljökonsekvenser vid avslutande av verksamhet. Meddelande om avveckling ska göras till ÅMHH, som kan besluta om sådana undersökningar, åtgärder och försiktighetsmått som krävs vid avveckling av verksamheten.

24 § d punkten miljöskyddslagen

Beslutsmotiveringar

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHH) konstaterar, efter att ha prövat förutsättningarna för tillstånd, att verksamheterna med iakttagande av de i tillståndet givna villkor och föreskrifter är förenliga med miljöskyddslagen och den lagstiftning som nämns i 10 § i samma lag. Vid avgörandet har myndigheten även beaktat förutsättningarna som gäller för verksamhetsutövaren enligt 7 § miljöskyddslagen. De villkor och föreskrifter som fastställts i beslutet har utformats så att ändamålet nås med minsta möjliga negativa miljöpåverkan utan att denna miljöhänsyn blir oskälig enligt 4 § miljöskyddslagen.

Överföring av fiskodlingskapacitet

ÅMHH konstaterar att fiskodlingsverksamheten vid Andersö i Geta kommun upphörde sedan dåvarande bolag Diamond Fish Ab, numera Ålands fiskförädling, förlorade rådigheten till behövligt vattenområde i Andersö efter att samfälligheten vid sin delägarstämma beslöt att inte förlänga arrendeavtalet med Diamond Fish Ab. Arrendetiden löpte ut den 11 juni 2002. Ålands fiskförädling bekräftade per telefon den 15.11.2004 att odlingsplatsen inte längre används. Sökanden inkom också med ett brev, daterat 22.11.2004, till Ålands miljöprövningsnämnd om återtagande av ansökan eftersom odlingsverksamheten hade upphört på grund av förlorad rådighet. Enligt 33 § 1 mom. 2 punkten i landskapslag (2001:30) om miljöskydd och miljötillstånd som gällde vid tidpunkten för nedläggningen av fiskodlingen förfaller ett miljötillstånd då verksamheten varit nedlagd minst fem år i sträck, oberoende av om verksamhetsutövaren har meddelat tillsynsmyndigheten detta. Motsvarande bestämmelse finns i 21 § i landskapslag (2008:124) om miljöskydd vilken trädde ikraft den 1 december 2008 varvid ovan nämnda tidigare gällande landskapslag upphävdes (se övergångsbestämmelserna).

Eftersom det förflutit mera än fem år sedan fiskodlingsverksamheten i Andersö lades ned konstaterar ÅMHM att det inte finns någon fiskodlingskapacitet (utsläppskvot) att nyttja för odlingsverksamheten i Nåtö i Lemland kommun. ÅMHM ger således avslag på tillståndsansökan till denna del den gäller nyttjande av odlingskapaciteten från den (senast år 2004) avslutade fiskodlingsverksamheten i Andersö.

Ansökan om nettobelastning och att belastningsbegränsningarna ska ses som medeltal över en treårsperiod

Sökanden anhåller om att utsläppen till vattenmiljön ska ses som nettobelastning så att bolaget kan räkna tillgodo närsalter som på annat sätt kan avlägsnas ur vattenområdet. Detta förfarande är idag möjligt genom att bolaget ansöker om förbättringsöverskott enligt 5 kap. 12 § vattenlagen. Ansökan om förbättringsöverskott görs hos Ålands Landskapsregering.

Prövningen är platsspecifik och baseras på en uppskattning av vilken belastning miljön klarar av. Villkor ställs om en högsta tillåten belastning per år. Om en ökning utöver dessa kan ske fritt och okontrollerat är effekterna på vattenmiljön lokalt och regionalt okänd. Vid stora uttag av näringsämnen ur vattenmiljön på en plats vilka sedan kan användas för fiskodling på en annan plats kan oregerat medföra en allt för stor lokal belastning.

Gällande ansökan om att belastningsbegränsningarna ska ses som medelvärde över tre år kan ovanstående motivering tillämpas. Verksamhetsutövaren är idag fri att planera och utföra sin verksamhet i den omfattning han/hon önskar så länge de maximalt tillåtna årliga gränsvärdena för utsläpp till miljön inte överskrids.

Vid ett system enligt sökandens förslag konstaterar ÅMHM att de årliga variationerna riskerar bli för stora för att kunna förutse effekterna. Även kontrollprogrammet blir mindre användbart för jämförelse vid stora variationer från år till år. Dessa variationer tillsammans med naturliga variationer riskerar orsaka större o snabbare effekter på vattenmiljön med ökad risk för övergödning.

Utgångspunkten i lagstiftningen är att verksamhetens årliga belastning utgör grunden för tillstånd och tillsyn. Prövningen baseras på en uppskattning av vilken belastning miljön klarar av och villkor ställs för en högsta tillåten belastning per år. ÅMHM avslår därmed sökandens anhållan om nettobelastning samt medeltal över treårsperiod då ett dylikt system inte fyller förutsättningarna för tillstånd enligt miljöskyddslagens 17 §.

Tillståndets giltighet

Enligt 4 kap. 1 § vattenlagen ska vattenfarlig verksamhet utövas så att ändamålet med verksamheten nås med minsta skada och olägenhet utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att verksamheten omöjliggörs. Av förarbetena till vattenlagen framgår att övergödning är ett av de största vattenvårdsproblemen i saltsjön. Myndigheten konstaterar att fiskodling innebär ett nettotillskott av närsalter till vattnet. Även om fiskodlingens bidrag till Östersjöns totala övergödningssproblem är relativt litet, är det ur ett åländskt perspektiv det största enskilda bidraget. Myndigheten konstaterar med utgångspunkt i detta att det är skäligt att utsläppen till vattenmiljön och tillståndet tidsbegränsas och omprövas med 10 års intervall och att villkoren däremellan revideras efter 5 år för att aktualiseras och prövas mot BAT-kraven samt vid behov begränsa fiskodlingsverksamhetens belastning på vattenmiljön enligt 24 § miljöskyddslagen och i enlighet med vad som stadgas i 4 kap. 7 § vattenlagen. Tillstånd har tidigare tidsbegränsats till 5 år men en giltighetstid på 10 år med villkorsrevidering efter 5 år försämrar inte miljöskyddet medan det däremot ger verksamhetsutövaren bättre förutsättningar att investera i miljöförbättrande teknik.

Verksamhetens belastning

Myndigheten konstaterar att en minskning av belastningen från fiskodlingsverksamhet med dagens teknik och odling i öppna kassar i huvudsak kan uppnås genom att minska mängden genom fodret tillförda närsalter till vattnet. Hur stor belastningsminskningen kan bli begränsas dock av vilka krav på närsalter fisken har för tillväxt och välmående, utfodringsteknik samt av de foder som finns tillgängliga på marknaden. Med beaktande av att odlingen kan medföra negativ inverkan på vattenmiljön har totalbelastningen av kväve och fosfor till vattenmiljön beräknats, begränsats och reglerats i villkor 1 så att förutsättningar för tillstånd enligt 4 kap.1, 2, 4, 7 §§ vattenlagen, 5 kap. 9 § vattenlagen ska föreligga.

Enligt Pelagias rapport (fiskodlingens kontrollprogram), *Sammanfattande utvärdering av insamlade data i Ålands kustvatten för åren 2008-2013*, är den bedömda påverkan liten till måttlig för perifyton (påväxtalger) och liten till ingen observerad för bottenfauna vid odlingsplatsen på Nåtö. Under åren 2014 och 2015 har enligt det nya kontrollprogrammet påverkan bedömts vara stor, med avseende på perifyton (påväxtalger) och förhöjda klorofyllvärden. Trenden är nedåtgående (försämring) till stabil. Från 2013 och framåt har man bytt referenspunkt i kontrollprogrammet. Referenspunkten har ett motsvarande läge som odlingsplatsen men är belägen i en annan vattenförekomst, vilket bedömts orsaka en mera osäker bedömning.

Något större utrymme för expansion bedöms inte finnas vid Skötnabbudden, särskilt inte beaktat närheten till bebyggelse och rekreation mm enligt nedan. En viss utökad produktion beräknas kunna ske inom ramen för bibehållna totalutsläpp till vattenmiljön. ÅMHM bedömer att odlingskapaciteten från den tidigare odlingen i Andersö, Geta, ändå inte hade varit möjlig att nyttja på den aktuella platsen, om odlingskapaciteten hade varit tillgänglig.

ÅMHM bedömer, med beaktande av odlingsplatsens placering den inverkan den har på vattenmiljön i området, att tillståndsvillkoren är ändamålsenliga för att uppnå tillräckligt miljöskydd enligt 4 kap. vattenlagen och för att bestämmelserna om vattenkvalitet i 5 kap. 9 § vattenlagen ska vara uppfyllda. Beräkningen av belastningen för odlingsplatsen har utgått från genomsnittliga värden av fodrets innehåll av kväve och fosfor, samt bedömningen att bästa tillgängliga teknik som enligt gängse branschkriterier är tillämplig används. Myndigheten har uppskattat den genomsnittliga foderkoefficienten (FK) till 1,1 vilket anses möjligt att uppnå. Vid beräkningarna har myndigheten utgått från att fodret innehåller i genomsnitt 0,85 % fosfor och 6,5 % kväve. I beräkningen ingår också att fisken binder 0,4 % fosfor och 2,75 % kväve. I bedömningen har såväl fiskens välmående, miljömässiga aspekter samt uppgifter i ansökan beaktats.

Om tillståndshavaren odlar enligt ovanstående innebär det att denne enligt ÅMHM:s beräkningar kan odla drygt 144 ton sättfisk av regnbåge med en teoretisk belastning motsvarande 772 kg fosfor och 6338 kg kväve. Tack vare utveckling av foder och förbättrade utfodringsmetoder beräknas sökanden kunna producera ungefär 22,6 ton mera än enligt föregående miljötillstånd.

Om det i samband med tillsyn och uppföljning av kontrollprogram senare framgår att belastningen och miljöpåverkan lokalt blir för stor så måste villkor 1 omprövas och näringsmängderna kan ytterligare justeras.

Den i havet utsläppta specifika belastningen får inte enligt landskapsförordning (2007:57) om odling av regnbågslax och lax i havet, fiskodlingsförordningen, överskrida 6 gram fosfor och 50 gram kväve per kilogram producerad fisk. Trots att fiskodlingsförordningen inte tillämpas på sättfisk så kan den fungera som referens och målvärde. Enligt myndighetens beräkningar blir den specifika belastningen 5 gram fosfor och 44 gram kväve per kilogram producerad fisk om bästa tillgängliga foder och teknik tillämpas.

Tabell 1. Myndighetens beräkningar av teoretisk och specifik belastning för Nåtö.

	<i>Fosfor (kg)</i>	<i>Kväve (kg)</i>
Närsaltsinnehåll i fodret	1350	10300
Närsaltsinnehåll ger max. fodermängd	158824	158462
Fodermängd ger fisktillväxt (med FK 1,1)	144385	144056
Totala mängden näringsämnen som binds i fisken	578	3962
<i>Teoretisk belastning</i>	<i>772</i>	<i>6338</i>
<i>Specifik belastning</i>	<i>0,005</i>	<i>0,044</i>

Enligt 4 kap. 7 § 1 mom. vattenlagen ska den som utövar eller ämnar utöva vattenfarlig verksamhet vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar samt iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan krävas för att förebygga eller avhjälpa risk för försämring av vattenkvaliteten. Omfattningen av åliggande enligt 4 kap. 7 § 1 mom. ska bygga på tekniskt bästa möjliga lösning som är ekonomiskt möjlig för den typ av verksamhet som är ifråga. Exempelvis finns idag olika tekniska hjälpmedel för övervakning och styrning av utfodring. Villkor 2 ställs i syfte att tillgodose kraven på bästa tillgängliga teknik enligt miljöskyddslagens 4 § och 4 kap. 7 § 2 mom. vattenlagen.

Det foder som används vid fiskodling i Östersjön består i huvudsak av råvaror från fisk, trots att en numera ökande andel vegetabilier inblandas. Fiskodling innebär därmed en indirekt påverkan på ekosystemen, varför myndigheten anser att det är skäligen att sökanden i enlighet med kravet i 7 § miljöskyddslagen ska ha tillräcklig kunskap om verksamheternas miljöpåverkan och kravet i 4 § miljöskyddslagen på förebyggande av skada därav. Sökanden ska därför enligt villkor 3, så långt det är möjligt, begära in uppgifter från leverantören om att fångst av fiskråvara och tillverkning har skett enligt gällande lagar, överenskommelser och enligt miljömässigt godtagbara metoder och principer. I den mån foder med råvara från Östersjön finns att tillgå så är det rekommenderat för att öka kretsloppstänkandet.

Odlingsplatsens lokalisering och lämplighet

Ansökan innehåller 3 olika alternativa lokaliseringar, dock inom samma närområde. Alternativ A innebär befintlig plats och förutsättningar. Alternativ B då flyttas odlingen under växtsäsongen (sommaren) till det ägda vattenområdets västligaste gräns, ca 230 m bort. Vid alternativ C flyttas odlingen till den västra fastighetsgränsen av bredvidvarande vattenområde, som sökanden har möjlighet att arrendera. Odlingen flyttas då ca 600 m. Denna lokalisering innebär att odlingen kommer att gränsa till Nåtö-Jungfruskärs naturskyddsområde och Natura 2000-område. Det ökar i

viss mån risken för naturskyddsområdet, även om området inte är instiftat för skydd av vattenmiljö eller vattenlevande flora och fauna.

Sökanden förordar alternativ A eftersom de andra alternativen innebär merarbete med bogsering och förankring av odlingskassar samt behov av inköp av ny båt för transport av foder och manskap ut till anläggningen sommartid. Det innebär med andra ord omfattande arbete och investeringar. Beaktat huvudsaklig strömriktning kommer utsläppen sannolikt ändå att röra sig in mot samma vattenområde. Beroende på strömhastigheten kan också eventuellt fekalier börja ackumuleras på ny plats på botten, vilket är menligt för bottenfaunan. Miljöbyrån vid Ålands Landskapsregering har i sitt utlåtande förordat alternativ B. ÅMHHM gör dock bedömningen att en flytt under tillväxtsång med endast ca 230 m inte är rimlig då nyttan inte kan bedömas överstiga kostnader och olägenhet att bedriva verksamheten rationellt. Flyttning innebär påverkan på nya bottenområden och på bottenfauna. En markant förbättring för vattenkvaliteten kan inte heller påvisas i förhand. Likaså kan flyttning utgöra ett större hinder för samfärd i området. Helhetsbedömningen är att befintlig odlingsplats fortsättningsvis kan nyttjas.

För att utföra ett vattenföretag krävs enligt 2 kap. 2 § i vattenlagen rätt eller rådighet över vattenområdet och enligt 2 kap. 3 § vattenlagen råder den som äger en fastighet över det vatten som finns där, om inte annat följer av bestämmelserna i vattenlagen. Sökanden innehar behövliga vattenområden.

Enligt 4 kap. 6 § vattenlagen får vattenfarlig verksamhet endast utövas på plats eller platser där minsta möjliga olägenhet för vattenmiljön uppstår och där förutsättningarna finns eller kan skapas för det slags verksamhet som är i fråga, utan att oskäligt högre verksamhetskostnader uppstår till följd av platsvalet. ÅMHHM konstaterar att forskning visat att kuststräckor med goda förutsättningar för fiskodling vanligen har en hög vattenomsättning. Hög vattenomsättning medför att utspädningen är stor och att eventuella övergödningseffekter är svåra att mäta i odlingens närhet. Vid en bra lokalisering får man således små lokala effekter, men ett generellt tillskott av närsalter till havet. Den aktuella platsen är belägen invid land i ett sund mellan Västerbergen på Nåtö och Yttre Kalvskär. Nåtö-Jungfruskärs naturskyddsområde och Natura 2000 ligger ca 630 m väster om odlingen och en liten del av ovanstående också 80 m öster om odlingen. En 7,3 m allmän farled för handelssjöfart passerar 750 m väster om odlingen. Denna farled trafikeras allt mera sällan av de stora passagerarfärjorna, vilka istället nyttjar 8,2 m farleden längre västerut. Fartygstrafiken har tidigare haft en större påverkan på vattenomsättningen i området med sug- och svalleffekter.

Enligt den schematiska utredningen ”Förslag till det reviderade miljökontroll- programmet för fiskodlingen på Åland” (Jukka Mehtonen, Husö biologiska station, 2000) över de åländska fiskodlingarnas instängdhet har vattenområdet vid Nåtö fiskodling beräknats ha en yta på 6,74 km² och en öppenhet på 0,32. Öppenheten avspeglar vattenutbytestiden och är ett mått på ett områdes känslighet för övergödning. Fiskodlingarna som ingick i studien hade öppenhetsvärden inom intervallet 0,1-3,0. Ett öppenhetsvärde på 0,32 indikerar ett relativt lågt vattenutbyte. Platsen är enligt fiskodlingsförordningen inte lämplig som fiksodlingsplats men eftersom sättfisk är undantagen från kraven i förordningen, då sättfisken kräver en mera skyddad odlingsplats, så tillämpas inte fiskodlingsförordningen i detta fall. Platsen kan därför användas för sättfiskodling och övervintring.

Enligt sökanden är djupet vid odlingskassarna strax under 10 m längst in och över 10 m i de yttre delarna. De inre delarna används huvudsakligen vid övervintring medan aktiv odling sker på det större vattendjupet.

Enligt mätningar av vattenströmmar, ”Strömrosor beräknade för Ålands fiskodlingar” (A. Engqvist, A&I Engqvist Konsult HB, 2007), bedöms vattnets medelström vid Nåtö fiskodling vara relativt god och riktningen är främst i nordlig eller sydlig riktning. Vattenströmmarnas riktning tyder dock på att den instängda viken norr om odlingsplatsen kan påverkas av belastningen från fiskodlingsverksamheten.

Hänsyn till allmänna och enskilda intressen

Fiskodlingens placering är väsentlig för att vattenföretaget ska utföras med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen och särskilt med beaktande på fiskbestånd och möjlighet att bedriva fiske, samfärdsel, möjligheterna att på det berörda vattenområdet i framtiden utföra annat vattenföretag, utöva vattenfarlig verksamhet eller bedriva annan härmed jämförbar verksamhet samt rekreativsmöjligheterna, naturskönheten, kulturvärdena och trivseln i omgivningen.

Området nyttjas enligt ansökan inte för annan närings- eller yrkesverksamhet. Under ärendets beredning och delgivning har inte heller några utlåtanden och yttranden inkommit som motsäger detta. Området i fråga är däremot bebyggt med både fast- och fritidsbosättning och nyttjas framförallt sommartid av ortsbefolkning och delvis även av besökare för rekreation och fiske.

Odlingsplatsens lokalisering, låga öppenhetsvärde, vattnets huvudsakliga strömriktning, djupförhållanden och närhet till både permanent- och fritidsboende gör området känsligt för belastning av övergödande ämnen.

ÅMHH bedömer att verksamheten behöver begränsas för att förebygga risk för försämring av vattenkvalitet i enlighet med 4 kap. 7 § 1 mom. vattenlagen.

För att i enlighet med de allmänna kravbestämmelserna i 2 kap. miljöskyddslagen undvika negativ miljöpåverkan och i enlighet med 4 kap. 4 § i vattenlagen måna om enskilda och allmänna intressen åläggs tillståndshavaren nödvändiga villkor om hänsyn till samfärdseln. Villkor 4 anger att anläggningarna ska hållas i skick samt vara förankrade så att de inte flyttar sig eller utgör olägenhet för samfärdsel enligt 4 kap. 4 § vattenlagen.

Kemikalier och avfallshantering

Kemikalier ska hanteras så att de inte kan förorena mark, luft eller vatten enligt de allmänna kravbestämmelserna i miljöskyddslagens 4 och 5 §§. Med stöd av e punkten 24 § miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen utfärdar ÅMHH villkor 5 om hantering av kemikalier inom verksamheten. Exempelvis finns idag tekniska alternativ till färgning av odlingskassar med anti-foulingmedel, medel som hindrar påväxt kassarna.

Villkor 6 reglerar hantering av avfall som uppkommer i verksamheten och ska enligt 3b § landskapslag (1981:3) om renhållning beaktas prioritetsordningen förebyggande, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, annan återvinning (t.ex. till energi) samt bortskaffande.

Olika typer av avfall ska insamlas, sorteras och hållas avskilda från varandra i alla skeden av hanteringen, i den mån det är nödvändigt för att förebygga hälso- och miljörisker samt ordna avfallshanteringen på ett ändamålsenligt sätt enligt 8c § renhållningslagen. Vidare ska enligt samma lag allt avfall separeras och återvinnas om det är tekniskt möjligt. Enligt renhållningslagens 8 d § får olika typer av farligt avfall inte spädas ut eller blandas sinsemellan eller med annat avfall eller andra ämnen, utom i det fall det är nödvändigt för återvinning eller bortskaffande av avfallet och det kan göras utan att orsaka skada eller fara för människors hälsa eller miljön.

Villkor 7 reglerar hantering vid konstaterande av sjukdomsutbrott i odlingen och hur verksamhetsutövaren ska förfara så att smittspridning begränsas och risk för spridning av smitta till vild fisk minimeras. Villkoret ges med stöd av vattenlagen 4 kap. 4 § för att tillgodose att verksamhetens risk för påverkan på fiskbestånd och fiske minimeras.

Egenkontroll

Enligt 1 kap. 1 § vattenlagen ska vatten och vattenområden inom landskapet användas på det sätt som bäst gagnar en uthållig utveckling. Ytvatten samt ekologiska förhållanden i saltsjön ska nyttjas, skyddas och vårdas så att en uthållig utveckling gagnar och så att där kan finnas sådana växt- och djursamhällen, som i huvudsak utgör naturliga inslag i dessa naturmiljöer.

Verksamhetsutövaren ska enligt 7 § miljöskyddslagen ha tillräcklig kunskap om verksamhetens miljöpåverkan och om möjligheterna att förebygga och begränsa dess negativa miljöpåverkan. Ett stöd för detta är egenkontroll av verksamheten. ÅMHM föreskriver i med stöd av 26 § miljöskyddslagen i föreskrift 8 att verksamhetsutövaren ska föra dagbok över verksamheten samt sammanställa uppgifterna till en lättfattlig årsrapport som ska skickas in till tillsynsmyndigheten.

Recipientkontroll

Föreskrift 9 syftar till att klargöra verksamhetsutövarens ansvar för egenkontroll i enlighet med miljöskyddslagens 26 §. Kontroll av odlingarnas miljöpåverkan sker inom ramen för det gemensamma miljökontrollprogrammet för de åländska fiskodlingarna vars grund lades 1993, och senare har reviderats åren 2002, 2007 och 2013. Enligt plan sker provtagning årligen vid samtliga fiskodlingsenheter där verksamhet bedrivs.

Ansvarig person

En ansvarig person med den kunskap som krävs för att övervaka anläggningarna och att miljötillståndet följs måste enligt föreskrift 10 finnas för att fylla kravet på verksamhetsutövarens organisation i miljöskyddslagens 7 §.

Avslutande av verksamhet

På grund av svårigheter att i samband med prövningen bedöma omfattningen av påverkan på miljön och därmed behov av eventuella åtgärder vid avslutande av verksamhet utfärdas inget villkor för detta. Om tillståndet inte innehåller tillräckliga bestämmelser för avslutande kan ÅMHM enligt 34 § miljöskyddslagen besluta om dylika åtgärder i samband med eller efter avslutande. Med villkor 11 avses att verksamhetsutövaren vid avslutande av verksamheten ska ansöka om tillstånd för avslutande för att myndigheten ska kunna göra en bedömning av huruvida det behövs undersökningar, saneringsåtgärder eller andra försiktighetsmått i samband med avslutandet.

Sammanfattande motivering

ÅMHM konstaterar att kravet på sökandens rätt till de erforderliga vattenområdena är uppfyllda och att platsen som avses i ansökan lämpar sig för fiskodlingsverksamhet avseende sättfiskodling och övervintring i den omfattning som anges i tillståndsvillkoren ovan. Vidare konstaterar myndigheten att ovan ställda villkor utgör ett sådant skydd att verksamheterna inte står i strid med enskilda och allmänna intressen.

Fiskodlingsverksamhet medför ett nettotillskott av närsalter till havet, men då miljötillståndet innehåller villkor och föreskrifter för förebyggande av förorening och begränsning av fiskodlingsverksamhetens belastning, vilka ges med stöd av 24 och 26 §§ i miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen, anser myndigheten att nyttan av att verksamheten får bedrivas på den avsedda platsen är betydlig i förhållande till den skada som kan följa av att verksamheten tillåts.

Villkoren har utformats i syfte att tillse att ändamålet med verksamheten nås med minsta olägenhet för miljön, utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att företaget och verksamheten omöjliggörs. Verksamhetsutövaren svarar enligt 7 § miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen, oavsett givna villkor, för att miljöförorening förebyggs, undanröjs och begränsas och för att försämring av vattenkvaliteten förhindras, så även efter det att verksamheten avslutats i enlighet med vad som sägs i 34 § miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen. Med detta tillstånd och ovanstående villkor och föreskrifter sker inga förändringar i verksamheten och därmed ingen förändring för allmänna och enskilda intressen.

Med ovanstående motiveringar finner ÅMHM grund för beviljande av förnyat tillstånd för sättfiskodling av Regnbåge vid Nåtö, Lemland.

Avgift

För detta tillståndsbeslut uppbärs avgift i enlighet med 14 § i Ålands landskapsregeringsbeslut (2016:8) om taxa för ÅMHHM. Avgiften baseras därmed på taxa för år 2014, avgiftstabell 1.

Fiskodling >100 ton	9970,00€
<u>Annonskostnad, delgivning ansökan</u>	<u>360,10 €</u>
Totalt*	10330,10 €

*Annonskostnad för delgivning av beslutet tillkommer.

Besvär

Besvärсанvisning bifogas.

Beslutet justeras omedelbart.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet

Ordförande Ulrika Sandell
Prövningsnämnden
Beslutande

Mikael Stjärnfelt
Miljöskyddsinspektör
Föredragande

Bilagor

1. Ärendehantering
2. Besvärсанvisning
3. Faktura

Ärendehantering

Ansökan

Åland Fiskförädling Ab har ansökt om miljötillstånd för sätfiskodling och övervintring av regnbåge vid Skötnabbudden 1:64, Nåtö by, Lemlands kommun.

Ansökan inkom 18.6.2014.

Delgivning av ansökan

Ansökan delgavs offentligt under tiden 18 november – 16 december 2016 på ÅMHHM:s anslagstavla. Delgivning gjordes också genom annons i tidningen Åland 18.11.2016. I delgivningen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovan nämnda tid.

Yttranden

Inte några yttranden har inkommit under tiden för offentlig delgivning.

Utlåtanden

ÅMHHM har begärt utlåtande från Miljöbyrån vid Ålands Landskapsregering. Utlåtandet inkom 14.10.2016.

Bemötande

ÅMHHM har hört Åland Fiskförädling Ab avseende Landskapsregeringens utlåtande. Åland Fiskförädling Ab lämnade ett svar 2.11.2016. Övriga sådana handlingar som föranleder bemötande har inte inkommit.

Delgivning av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet delges offentligt på ÅMHHM:s anslagstavla och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på ÅMHHM:s kansli. Beslutet finns även tillgängligt på internet på ÅMHHM:s hemsida, www.amhm.ax. I delgivningen framgår att sakägare kan anföra besvär över beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.